

Het leven
van
Beraja

A. VOGELAAR-VAN AMERSFOORT

HET LEVEN VAN BERAJA

1e druk, augustus 1974
2e druk, december 1974

Druk: Tupos, Rotterdam

Het leven van Beraja

Twaalf korte zendingsverhalen

door

A. Vogelaar-van Amersfoort

ZENDING GEREFORMEERDE GEMEENTEN

INHOUD

Het leven van Beraja	7
Basinko	11
Een huichelaar?	14
Een vergeefse tocht	18
Toemak wil ook naar school	21
De moederloze baby	27
Een gesprek met Maloe	31
Zelfs een tovenaar. . .	35
Een klein voorval	39
Soeboto's Kerstfeest	42
Een heel klein begin	46
Toch Kerstfeest voor Jalna	50

HET LEVEN VAN BERAJA

's Morgens, als Beraja zich wilde gaan wassen in de rivier, wachtte hij eerst totdat de zon het water weer deed glanzen. Want als de eerste zonnestralen alleen de toppen van de bomen nog maar oranje kleurden, dreven er nog van die witte nevelslierten boven het water. Dat waren geesten, die geluidloos rondzweefden. Als je niet oppaste, grepen ze je met die kille lange armen en sleurden je mee naar de diepte, waar de grote watergeest woonde.

Daarom wachtte Beraja, totdat de zon alle geesten had weggejaagd. Heerlijk opgefrist ging hij dan kijken of er wat te eten was. Vaak at hij het aan de oever op, terwijl hij staaarde over het eindeloos voortrimpelende water. Maar hij vergat nooit een brokje eten te gooien in de rivier om de watergeest gunstig te stemmen. Misschien zou hij dan nog wel eens heel veel vis vangen.

Het was een feest voor Beraja, als hij met vader mee mocht op jacht. Dat betekende, dat hij al groter werd! Samen brachten ze de geest van de oetan eerst een offer. Als Beraja nog honger had, wat vaak gebeurde, wenste hij wel eens, dat hij die heerlijke bataten zelf zou mogen opeten. Het was echter beter de geest van de oetan gunstig te stemmen. Anders hoefde je niet op jacht te gaan. Je zou toch niets vangen. Het bos was vol geheimen, maar ook vol gevaren.

Vanuit elke boom kon zich een geest op je storten. Daarom moest je proberen zo weinig mogelijk lawaai te maken. Misschien bleven ze dan wel slapen.

Vader leerde Beraja altijd goed op sporen te letten. Niet alleen op de sporen van dieren, maar ook van. . . mensen! Want stel je voor, dat er mannen van een ander dorp in de buurt waren. Er was meestal oorlog, dus. . . het waren vijanden. Beraja huiverde wel eens, als hij eraan dacht, dat er plotseling zo'n kerel op hem toe zou kunnen springen. Nee, hij wilde liever niet gebraden en opgegeten worden. En met nog meer wantrouwen hield hij elke dikke boom in de gaten. Nóg voorzichtiger baanden ze zich een weg door de eindeloze groene wir-war van het oerwoud.

Als de jacht een succes was geworden, vierde het hele dorp feest. Iedereen kon zijn buik dan een keer vol eten. Dat gebeurde niet zo vaak. Bij de heilige boom, even buiten het dorp, werd natuurlijk ook wat neergezet voor de geesten van de voorvaderen. Want die moet je te vriend zien te houden.

Beraja vond het een prachtig gezicht, als de mannen dan gingen dansen. Dat deden ze ook, als er iets bijzonders was in het dorp. Als er ernstige zieken waren of als er een sterfgeval was. De ophitsende stem van de trom, die dan de hele avond monotoon dreunde, bracht de mannen buiten zinnen. Als de medicijnman dan contact met de geesten kreeg, kon hij hen vragen wat de oorzaak van al die narigheid was.

Beraja ging dan altijd met de andere kinderen terug naar de hutten. Maar ook daar drong het lawaai door. Er liep dan wel eens een rilling langs zijn rug als hij

zich voorstelde, dat ook zijn vader daar nu met sta-
rende ogen, misschien wel met schuim om de mond,
danste, steeds maar danste, totdat hij neer zou val-
len . . .

Beraja zocht dan maar vlug zijn slaapmatje op en
stopte de vingers in de oren. Maar dat bonzende ge-
luid drong overal door. Gelukkig, dat moeder nog wat
puntige paaltjes voor de ingang van de hut had gezet.
Nu zouden de geesten het wel laten te proberen de hut
binnen te komen. Argwanend, toch wat bang, lag hij
dan eerst naar alle donkere hoeken te gluren, maar als
er dan echt niets bewoog, viel hij eindelijk in slaap.

Zo gaat het leven van Beraja en van duizenden an-
dere heidenkinderen dag-in dag-uit door, altijd in
angst voor allerlei boze machten. En dit zal zo door
blijven gaan als er niet iemand komt, die hen vertelt
over de Heere, als deze kinderen onbekend blijven
met het enige Middel, waardoor ze verlost kunnen
worden en vrede in hun hart kunnen verkrijgen door
de werking van de Heilige Geest.

BASINKO

Hij zat op de grond achter de struiken en staarde maar naar één punt: een kleine groep barakken op een open plek in het oerbos. Een trek van uitputting lag op het magere gezichtje. Het kleine lichaam was bedekt met de vreselijke framboesia-zweren. Hij zat daar maar en keek. Daar woonde dus de witte dokter, die sterke medicijnen had voor zijn zweren. Boro, zijn vriendje, was met zijn vader bij hem geweest en was al helemaal beter. Maar hij, Basinko, mocht niet. Zijn vader, het dorpshoofd, moest niets van die witte man met zijn vreemde God hebben. Hun eigen goden waren toch goed genoeg? En wéér waren er offers gebracht, maar Basinko's zweren werden niet minder.

En nu was hij hier toch: zijn vader was met de mannen van het dorp op een grote jachttocht en hij had van die gelegenheid gebruik gemaakt. Een paar dagen was hij onderweg geweest. Hij wist niet eens meer hoeveel, want hij was zo moe geworden, zo vreselijk moe! Hij was bang geweest, dat hij er nooit zou komen; hij had zich echter voortgesleept en. . . nu was hij er! Maar. . . nu durfde hij niet naar die vreemde witte man toe.

Hij trok één voet onder zich. De andere, die door de zweren wel tweemaal zo groot leek, lag als een vreemd voorwerp naast hem. Zijn maag knorde. Steeds in dezelfde houding staarde hij naar die vreemde gebou-

wen. Een kleine, donkere, eenzame figuur in een onmetelijk uitgestrekt, woest oerbos. Toen, met een zucht, gleed het kind op de grond.

Walo, één van de jongens, die in het ziekenhuis hielpen, vond de kleine jongen. Alleen droeg hij hem naar het ziekenhuis. Het was geen zware last.

Basinko werd een paar dagen in bed gestopt en deed bijna niet anders dan slapen en eten. Intussen kreeg hij de injecties, die nodig waren om hem van zijn vreselijke zweren af te helpen. Toen hij wat aangesterkt was, werd hij onrustig. Hoe lang was hij nu al weg van huis? Hij wist het niet precies meer, maar als hij hier nog langer bleef, zou zijn vader eerder terug zijn dan hij. En dat mocht niet!

Op een morgen was Basinko verdwenen. Weer zwierf hij een paar dagen door het oerwoud. Moe kwam hij in het dorp terug. Iedereen bestormde hem met vragen. Hij gaf geen antwoord, maar vroeg: „Is mijn vader al terug?” Nee, zijn vader was er nog niet. Basinko zuchtte van opluchting. Eindelijk gaf hij antwoord op de vragen: zei, dat hij maar zo wat was gaan zwerven en de weg was kwijt geraakt.

Twee dagen later kwam zijn vader terug. Er werd niet over Basinko's zwerftocht gesproken en alles ging zijn gewone gang. De zweren van Basinko werden kleiner en eindelijk. . . waren ze helemaal verdwenen. Zijn huid werd weer gaaf en hij voelde zich veel sterker. Zijn vader had al eens trots naar zijn zoon gekeken. Wat een flinke jongen werd hij toch! Toen, op een avond, zei hij tegen hem: „Ziet Basinko nu wel, dat onze offers toch niet tevergeefs waren? Onze eigen

goden waren machtig genoeg om je beter te maken.”

Basinko boog even het hoofd. Toen zei hij zacht: „Vader, dat hebben onze goden niet gedaan. Toen de mannen van het dorp op de grote jacht waren, ben ik naar de witte dokter gegaan. Die heeft mij sterke medicijnen gegeven.”

Even was het onheilspellend stil in de kleine hut. Het leek eerst, of Basinko's vader in woede los zou barsten. Maar hij beheerste zich en zweeg. Na een lange stilte, waarin Basinko niet naar hem durfde kijken, zei hij: „Basinko is wijzer geweest dan zijn vader.” Meer zei hij niet, maar Basinko wist, wat deze bekentenis betekende. Dat had zijn vader heel wat gekost! Blij vroeg hij: „Vader er zijn er zoveel, die ziek zijn. Zal ik de witte dokter vragen, of hij ze beter wil komen maken?” Maar de man schudde kort zijn hoofd. „Basinko vraagt teveel”, zei hij. Toen stond hij op en liep met grote stappen de hut uit. Basinko keek hem verschrikt na. Verdrietig staarde hij toen voor zich uit. O, wat zou het toch fijn zijn, als de witte dokter zou mogen komen!

De volgende dag kwam zijn vader naar hem toe met een nieuwe boog en een koker pijlen. „Basinko, hiermee kun je wel een lange tocht door het bos maken. Ga naar die witte dokter en vraag, of hij hier wil komen. Maar zeg erbij, dat hij niet over die vreemde God mag praten, want wij willen onze eigen goden houden.” Vóór Basinko van zijn verbazing bekomen was, was zijn vader alweer verdwenen.

Zo kwam het, dat een paar weken later voor 't eerst een witte dokter in het dorp kwam met medicijnen en. . . het Evangelie!

EEN HUICHELAAR?

„Wat er met Hadjo is, weet ik niet”, zuchtte de zending, „maar ik vrees het ergste”. Zijn vrouw keek hem vragend aan.

Hadjo was de hoofdman van het dorp. Nog nooit had men hier het evangelie gehoord, voordat zij hier waren komen wonen. De dorpingen hadden de komst van die twee vreemde witte mensen met hun kleine witte kindje vrij rustig opgenomen. Al spoedig waren ze naar de zending komen luisteren. Wonderlijk weinig tegenstand hadden ze hier ondervonden. Ook Hadjo kwam altijd trouw in de kerk. Heel vriendelijk en behulpzaam was hij altijd voor hen geweest. En nu? Een paar keer was hij al niet in de kerk gekomen. Ook in het huis van de witte man zagen ze hem niet meer. Wat was er aan de hand? Waarom wilde hij geen contact meer?

„Ik krijg gewoon geen kans om eens met hem te praten”, zei de zending tegen zijn vrouw. „De éne dag is hij jagen de andere dag vissen. Hij ontloopt me. Ik vrees...” Even stakte zijn stem, „ik vrees, dat hij nu toch spijt krijgt van al die veranderingen hier. Als hij weer wil gaan leven zoals vroeger?”

Deze vraag bleef tussen hen in hangen. Zijn vrouw wist, wat dat zou betekenen: Hadjo was een hoofdman en had veel te vertellen. Als hij weer wilde gaan leven zoals vroeger? Dan zou hij hun verblijf hier onmog-

lijk kunnen maken! Zou dan al hun werk hier tevergeefs zijn geweest? Zouden ze dan weer weg moeten gaan?

Elke dag zag de zendeling uit naar een kans om eens onder vier ogen met Hadjo te praten. Hij maakte steeds kleine tochten in de omgeving van het dorp, vooral tegen de avond, als de jagers terug kwamen van de jacht. Maar Hadjo kwam hij niet tegen. Tot op een keer. . .

Nog heel onverwacht stonden ze tegenover elkaar: Hadjo en de witte man. Het paadje was smal. Aan beide kanten rezen de groene oerwoudmuren omhoog. Boven het pad vormden de takken en lianen een dak, waar het zonlicht groen door filterde. De zendeling zag, dat Hadjo mager was geworden. Er waren scherpe, zorgelijke lijnen in het bruine gezicht voor hem. Stil stonden ze elkaar even aan te kijken. Er ritselden bladeren, ergens schreeuwde een kaketoetoe. Verder was er geen geluid te horen.

„Waarom zien we je nooit meer, Hadjo?” vroeg de zendeling zacht en verdrietig. Hadjo antwoordde niet. Onrustig schuifelden zijn voeten door de natte bladeren op de grond. Zijn ogen zwierven weg. „Wilde je niet meer?” vroeg de zendeling nu. Hadjo keek hem aan. Zijn donkere gezicht vertrok. „Wilde niet?” stootte hij uit, „ik durfde niet!”

De zendeling keek hem verbaasd aan. Dit antwoord had hij helemaal niet verwacht. Hij wees naar een omgevallen boom. „Zullen we daar even gaan zitten, Hadjo? En vertel me dan eens alles.” Het verhaal

kwam met horten en stoten. Stil zat de zending te luisteren.

„Ik dúrf niet meer, toean! Ik ben een huichelaar! U kwam en ik werd een christen. Maar het zat niet hier, toean”. Hij sloeg op zijn borst. „Het zat niet van binnen. Ik hielp u, want u bracht zoveel mooie dingen mee. Daarom werd ik een christen. Maar ik heb u bedrogen. O, ik schaam mij zo. Ik durf niet meer bij u te komen. We moeten een nieuw hart krijgen, hebt u gezegd. Dan pas zijn we echt christenen. Ik dacht, dat ik ook een echte christen was. En alle mensen dachten dat. Maar het is niet waar, toean. Het leek alleen maar zo. Mijn hart is nog zo slecht. De Heere is erg boos op mij, dat voel ik. Maar ik wil Hem nu zo graag echt dienen. Zou dat nog kunnen? Wat moet ik nu doen?”

Stil en verwonderd zat de zending te luisteren. Hadjo hakkelde en het kwam er soms wat onbeholpen uit. Maar de zending begreep alles. Hij hoorde het verlangen in die woorden, de begeerte om de Heere te leren kennen. En nu die schreeuw uit het hart: „Wat moet ik nu doen?” Die vraag werd eens door drieduizend mensen tegelijk gesteld. Nu kwam dezelfde vraag uit het hart van deze zwarte man.

„Wat je nu moet doen, Hadjo?” antwoordde hij. „De Heere om een nieuw hart bidden en in de kerk komen.” „In de kerk komen? Dat durf ik niet meer, toean. Ik heb iedereen bedrogen. Ze zullen allemaal naar me kijken: Hadjo is geen echte christen, Hadjo is slecht, Hadjo is een huichelaar.”

„Maar slechte mensen moeten juist naar de kerk, Hadjo. Daar kun je horen, hoe je de Heere kunt leren

kennen en daar wordt over de Heere Jezus verteld. Hij kan je alleen een nieuw hart geven. Beloof je me, dat je weer in de kerk zult komen, Hadjo?" „Ik wil zo graag, maar. . ." „Je moet ook, Hadjo. Dat vraagt de Heere van je. En dan moet je maar niet naar de mensen kijken. Doe je het, Hadjo?" De hoofdman knikte. Hij zei niets meer. „Nog één vraag, Hadjo. Waar was je, als er kerk was?" „Dan stond ik achter de rots", zei Hadjo verlegen, „daar kon ik het zingen horen."

Diep in gedachten liep de zending naar huis terug. Tegenstand verwacht en nu. . . dit! Was dat geen wonder? Blij kwam hij thuis. „Wat is er?", vroeg zijn vrouw, toen ze zijn gezicht zag. „De Heere werkt in Hadjo's hart", antwoordde de zending.

EEN VERGEEFSE TOCHT

Zuster Verhoven zette haar auto aan de kant van de weg: het ging niet verder. Ze zou het laatste stuk moeten lopen. Het smalle landweggetje was veranderd in een modderpoel, waar het grauw-bruine water, dat van de heuvel kwam, in beekjes overheen spoelde. Ze pakte een paar laarzen uit de koffer en trok regenkleiding aan, want nog steeds stroomde het water uit een strakke loodgrijze lucht. Ze keek even, hoe de auto stond. Zou hij niet te ver in de modder zijn weggezakt, als ze straks terug kwam?

Ook te voet viel het tegen. Ze zakte soms tot de enkels in de taaie modder, die haar laarzen vastzoog. Maar ondanks die trieste grauwheid, die over alles lag, ondanks die druipend natte wereld om haar heen, was de zuster blij, dat het regende. Hoe hadden ze ernaar uitgezien na die lange schroeiend-hete droge tijd! Ze kon het zo begrijpen, dat de dorpskinderen mal uitgelaten in de eerste plensbui buiten rondsprongen en het langverwachte water over hun naakte lijven lieten spoelen, zodat de donkere huid glom als koper.

Moeizaam ploeterde ze voort. Het was nu niet ver meer gelukkig. Gisteravond was er een boodschap gekomen, dat er een zieke vrouw was in het dorp, waar ze nu naar toe ging. Wat er aan de hand was? Nee, dat wisten ze niet. Maar de medicijnman wist het niet meer en dat was al heel wat. Als ze nu maar niet

te veel inheemse medicijnen had gekregen. . .

In het dorp liet ze zich na de eerste plechtige begroeting direkt naar de zieke brengen. Ze onderzocht de vrouw snel en nauwkeurig. Het was niet best: inwendige ontsteking, half uitgedroogd en. . . te veel inheemse medicijnen. En nu het bijna hopeloos was, mocht de zendingszuster het nog eens proberen! Even deed de zuster de ogen dicht, om dat eerste wanhopige gevoel weg te drukken. O, waarom luisterden ze toch niet? Boos worden? Het had geen enkele zin. De mensen stonden er gelaten bij. Het was de wil van de geesten. . . wie kon daar iets tegen doen?

Er was nog één kans voor de vrouw: direkt naar de kliniek, een infuus. . . wacht, ze zou alvast een paar injecties geven. . . Denken en doen was één bij de zuster. „Wilt u een draagbaar maken? Een paar takken met een mat erop. Als er dan een paar mannen mee kunnen om te dragen? De auto staat hier niet zo ver vandaan: over de eerste heuvel.” De mensen, die om haar heen stonden, verroerden zich echter niet. Een enkele schudde bedachtzaam het hoofd. „Het was fijn, dat de zuster was gekomen, maar ze zag toch zelf wel, dat het te laat was? Waarom al die moeite?”

De zuster pleitte: „Als ik ze direkt mee kan nemen naar de kliniek, is er een kans. Laten we het proberen. Mag ik ze meenemen?” Er volgde een druk gefluister. Goed, de zuster mocht haar meenemen. Maar kon ze de auto dan eerst niet hier naar toe halen? Want nee, dragers waren er niet. . . Ze konden daar toch geen gezonde mannen aan wagen? Als de boze geesten, die in de zieke vrouw waren, die dragers ook eens ziek zouden maken, omdat ze de vrouw hielpen?

Er ging kostbare tijd verloren, maar toch probeerde de zuster zo kalm mogelijk de mensen te overtuigen, hoe onnodig die angsten waren voor allerlei geesten, die niet bestonden. Ze vertelde van die éne ware God, Die alle mensen juist gebod om hun naaste te helpen. Ze voelde echter hoe het bijgeloof, door de eeuwen heen hier gegroeid, als een ondoordringbare muur haar woorden afketste. Alleen Gods Geest zou die muur in stukken kunnen slaan. Er was een gebed in haar hart om die Geest, Die toch niets in de weg stond, toen ze moeizaam terugbaggerde naar de auto. Zonder patiënt. . . De mensen waren té bang. Haar stemming was intussen net zo triest als de druipende wereld om haar heen. In de kliniek vertelde ze, wat er was gebeurd. Ze had geen hoop meer voor de vrouw.

Een paar dagen later hoorden ze, dat de vrouw was gestorven. Ze had nog één dag geleefd. Er was gebed in de kliniek: „Heere, wilt U meer arbeiders in Uw wijngaard uitstoten, omdat steeds meer mensen, nu nog verstrikt in het bijgeloof, van U mogen horen. . .”

TOEMAK WIL OOK NAAR SCHOOL

Met zijn oor tegen de dunne wand van gras en bamboe, zat Toemak doodstil te luisteren. Daarbinnen, in de „school-hut”, hoorde hij de stem van de witte man. Een prachtig verhaal vertelde hij! Over Jezus, Die een dode jongen zomaar weer levend had gemaakt en aan zijn moeder had teruggegeven! Die Jezus moest toch wel een hele machtige God zijn. Vast veel machtiger dan hun goden. Kaboeroean, de tovenaars, zei wel, dat hun goden de machtigste van alle goden waren, maar Toemak twijfelde daar nu aan. Kaboeroean had nog nooit een dode levend gemaakt, o zo! En zelfs veel zieke mensen kon hij niet beter maken.

Met grote stappen kwam een man op hem toelopen. Maar Toemak merkte het niet, zó intens luisterde hij. Ineens greep een grote hand hem ruw bij de schouder. Met een kreet van pijn en schrik keek Toemak op: Koegapa, zijn vader!

„Wat heb ik je nu gezegd, kwajongen!” bulderde de boze man. „Je mag niet naar die witte man gaan luisteren. Heb je me begrepen? En dan tòch stiekem doen hè? Maar dat zal ik je wel afleren! Moet je je ook laten betoveren? Moeten onze geesten je ook ziek maken, omdat je ze niet meer dienen mag van die witte man? Kom maar mee! Je gaat voor straf je moeder maar helpen sago kloppen.” Toemak luisterde met gebogen hoofd. Hij voelde, dat die redevoeering

vooral bedoeld was voor de kinderen in de „school-hut”. Daarbinnen was het doodstil geworden. Ze konden natuurlijk alles horen. Hardhandig duwde zijn vader hem vooruit. „Ga maar naar je moeder toe. En waag het niet, om nog één keer naar die witte man te gaan luisteren.” Alle mogelijke minachting legde Koegapa in zijn stem, toen hij „die witte man” noemde. Hij spuwde daarbij verachtelijk op de grond.

Met tranen in de ogen ging Toemak naar zijn moeder. Sago kloppen! Vrouwenwerk! Hij voelde zich al een echte man. Wat een vernedering! Maar hij moest gehoorzamen. Straks zou zijn vader wel even langs lopen en o wee, als hij dan niet bezig zou zijn! Met een soort houten hamer klopte hij de vezels los in het binnenste van de palm. Maar zijn gedachten waren er niet bij. O, hij wist wel, waarom hij niet naar de „school-hut” mocht! Hij had zelf de tovenaars eens tegen zijn vader horen zeggen, dat het niet goed was, als de jongeren meer zouden weten dan de ouderen. Maar ondanks de bedreigingen van de oude Kaboe-roean gingen de meeste jongens uit het dorp nu en dan wel eens naar de „school-hut”. Alleen hij, zoon van Koegapa, het dorpshef, was er nog nooit geweest. Hij had wel eens stiekem meegeluisterd, maar dat had zijn vader nu ook al in de gaten.

Toemak zuchtte. Gedachteloos klopte hij verder. En de witte man vertelde toch zulke mooie verhalen!

Met een bezorgd gezicht liep zendeling Hope naar huis. Zijn vrouw zag direkt, dat er wat was. „Is er wat gebeurd?” vroeg ze verschrikt. Hij vertelde, wat er was voorgevallen. „Binnen was natuurlijk alles woor-

delijk te verstaan. Je zult zien, dat er morgen bijna niemand naar school durft te komen”, zei hij somber.

Hij kreeg gelijk. De woorden van Koegapa hadden hun werk gedaan. Zo was het nu steeds. Als het een beetje leek te gaan, hield Koegapa of de tovenaar een redevoering met allerlei dreigementen. Het gevolg was altijd, dat de jongens weer een tijd thuis bleven. Drie jongens durfden de volgende dag toch nog naar de „school-hut” te komen. Schuw glipten ze naar binnen.

„Zolang Koegapa ons tegenwerkt, bereiken we niets met ons schooltje”, zei de zendeling tegen zijn vrouw. Vermoeid veegde hij zijn voorhoofd af. „Er waren er gisteren voor het eerst acht. Zoveel waren er nog nooit geweest. Vandaag kwamen er maar drie. . .” „Waarom zou Koegapa er toch zo op tegen zijn?” vroeg zijn vrouw. „Ik weet het niet. Kaboeroean beïnvloedt hem wel, maar ik geloof toch, dat Koegapa uiteindelijk de baas is. Hij is ontzettend fel. Toemak is nog nooit geweest.” „Probeer eens met Toemak te praten”, raadde zijn vrouw hem aan. De zendeling haalde moedeloos de schouders op. Hij zag voorlopig nog geen oplossing.

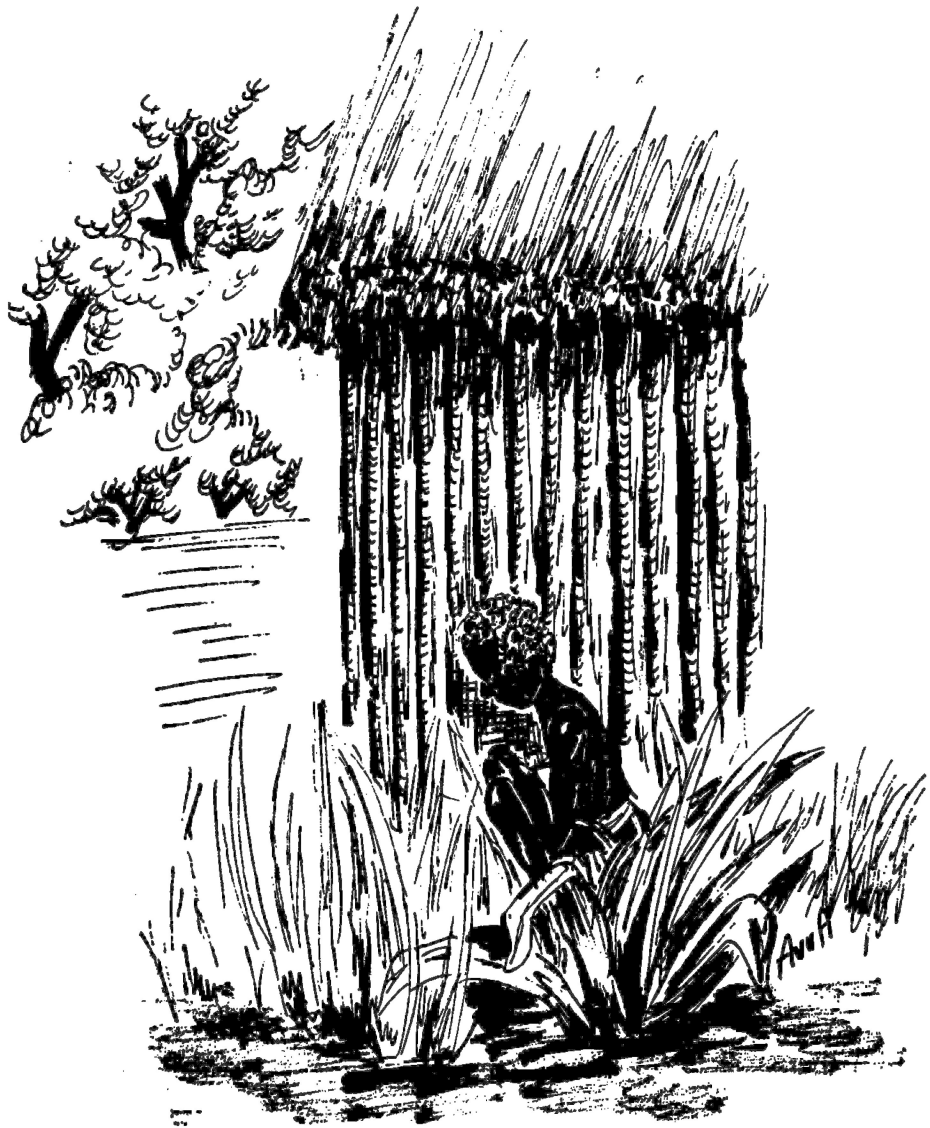
Toch vergat hij de raad van zijn vrouw niet. Toen hij Toemak een keer voorbij zag lopen, wenkte hij hem naar binnen. De jongen keek eerst angstig om zich heen, voordat hij de zendeling volgde. Bang, maar ook nieuwsgierig zat hij op een puntje van zijn stoel om zich heen te kijken. Wat een vreemde dingen hadden die witte mensen! Zendeling Hope stelde de jongen al gauw gerust. Na een inleidend praatje vroeg hij naar zijn vader. „Mag je nog steeds niet naar de „school-hut”, Toemak?” De jongen schudde verdrie-

tig het hoofd. „Waarom is je vader daar zo op tegen?” „Vader is veel te bang, dat ik meer leer dan hij. Kaboeroean heeft gezegd, dat de jongeren niet meer moeten weten dan de ouderen.” Verrast keek de zendeling hem aan: dat was een nieuw gezichtspunt. Daar had hij zelf nog nooit aan gedacht.

Toen Toemak weer weg was, overlegde hij met zijn vrouw. Als Koegapa nu zelf mee wilde werken, zouden de moeilijkheden opgelost zijn. Als Kaboeroean nu maar geen roet in het eten gooide! De volgende dag ging hij direkt naar het dorpshoofd toe. Hier kon hij geen gras over laten groeien.

Koegapa zat voor zijn hut, toen de zendeling naar hem toe liep. Het dorpshoofd verroerde zich niet, toen hij de witte man zag aankomen. Zijn gezicht, als uit brons gehouwen, bleef onbewogen. „Koegapa, kan ik je spreken?” vroeg de zendeling. Een kort gebaar met zijn hand beduidde, dat de witte man naast het dorpshoofd kon plaatsnemen. De zendeling begon niet direkt te praten. Hij liet zijn ogen over het dorp gaan. De grauwbroune hutten staken somber af tegen het uitbundige groen van het oerwoud. Kinderen, varkens en kippen krioelden door elkaar. Boven dat alles scheen de zon onbarmhartig fel.

„Koegapa”, begon de zendeling, „ik heb nu een tijd aan verschillende jongens uit het dorp les gegeven. Maar ik vind het eigenlijk niet goed, dat de jongeren nu meer gaan weten dan de ouderen.” Hij wachtte even. Hij zag, dat Koegapa even verrast opkeek. Meteen wist hij, dat zijn schot raak was geweest: daar lag de moeilijkheid. „Koegapa, ik kom aanbieden het dorpshoofd apart les te geven. Het dorpshoofd

zal dan leren lezen en schrijven. Hij zal dan de mooie boeken van de witte mensen kunnen lezen. Het dorps-
hoofd moet toch overal het meeste vanaf weten? Hij
zal zelfs dan nog meer leren dan Kaboeroean.”

Aan de grijs, die op het donkere gezicht van Koe-
gapa kwam, zag de zendeling, dat ook dat laatste
belangrijk was. Het was meestal de angst van de men-
sen, waardoor de tovenaars hun gezag konden blijven
uitoefenen. Meer weten dan Kaboeroean? Ja, dat leek
het dorps-
hoofd wel. Ze spraken af, dat de zendeling
de volgende dag meteen al met de lessen zou beginnen.
„En nu mag Toemak zeker ook wel naar de „school-
hut” komen?” vroeg zendeling Hope, toen hij weg-
ging. Koegapa knikte. Ja, dat was best.

Het ging nu goed met het schooltje. Elke dag kwa-
men er nu zeker vijftien jongens. Tussen hen in zat
een glunderende Toemak. Als de school afgelopen
was, kreeg Koegapa privé-les. Kaboeroean was woe-
dend, maar het dorps-
hoofd trok er zich niets van aan.
Hij was erg leergierig. Na de les maakte de zendeling
meestal nog een praatje met hem. Niet zomaar een
gewoon praatje, nee, maar hij vertelde de donkere
man uit het Boek der boeken. Het was voor het eerst,
dat Koegapa het Evangelie hoorde. Eerst wilde hij er
nooit naar luisteren!

De zendeling kon het niet verder brengen dan het
oor. Er was een smeekgebed in zijn hart, of de Heere
Zijn Woord tot in het hart van deze zwarte man wilde
brengen.

DE MOEDERLOZE BABY

Alsof ze uit een diepe slaap ontwaakte, keek zuster Horsting op, toen er op de deur van de polikliniek werd geklopt. De warmte lag als een verstikkende deken om haar heen. Door het open raam kwam geen enkele verkoeling; er was geen zuchtje wind. Buiten hingen de bladeren roerloos slap. Zuster Horsting veegde vermoeid haar voorhoofd af en keek naar de deur. Eén van de inlandse helpers kwam binnen.

„Zuster, er is hier een man met een pasgeboren baby. De moeder is gestorven.” De zuster sprong op en vergat haar vermoeidheid. Verbaasd keek ze naar de lange donkere man, die verlegen met een klein bundeltje in zijn armen bij de buitendeur stond. Ze nam het kind van hem over en bekeek het snel. De baby lag verwoed op de kleine knuistjes te sabbelen en begon te schreeuwen: het had natuurlijk honger. „Mocht dit kind blijven leven?” vroeg de zuster, nog steeds erg verbaasd. Het was toch immers gewoonte om ook het pasgeboren kindje te doden, als de moeder gestorven was? Wie moest anders de baby voeden? De man keek haar smekend aan. „Ik heb het gauw hier naar toe gebracht. Dat heeft de zuster toch wel eens gezegd?” Zuster Horsting voelde zich warm worden. Er werd dus toch nog wel eens geluisterd? Haar woorden waren toch niet altijd tevergeefs? Maar ze voelde ook de gedachtengang van de man: „Nu

moet u er ook maar verder voor zorgen, zuster”, bedoelde hij nu natuurlijk.

Toen de man weer vertrokken was, dacht ze hierover na. Peinzend keek ze naar de baby, die even was ingeslapen. Wat moest ze nu met het kindje? Het zag er maar zwak uit. . . Ze kon het niet zelf verzorgen, daar had ze het veel te druk voor. Ze wist ook niet, of het kind flesvoeding zou verdragen. „Aniwa”, schoot haar plotseling door het hoofd. Dat was de oplossing! Ze zag het verdrietige gezicht van het jonge vrouwtje voor zich, dat vier dagen geleden een dood kindje had gekregen. Het zou meteen een mooie afleiding voor haar zijn.

Ze ging er meteen naar toe met de baby. In de inlandse hut zaten Aniwa en haar man juist te eten. Ze keken verbaasd op, toen de zuster binnenkwam. Dat was de tweede keer vandaag. Zuster Horsting legde hun de situatie uit. Ze had gedacht niet veel woorden nodig te hebben, maar ze zag de twee donkere gezichten tegenover zich steeds stugger, steeds afwerender worden. Ze begon te pleiten voor het jonge leven, dat ze op haar schoot hield, maar ze voelde, dat ze tegen een muur sprak. „Maar waarom dan niet?” vroeg ze tenslotte. „De zuster weet toch, dat we dan zelf nooit meer een kindje krijgen?” zei de man toen verontschuldigend.

De zuster keek de twee mensen verbaasd aan. Een diep gevoel van moedeloosheid voelde ze in zich omhoog kruipen. Ze had van dit bijgeloof gehoord, maar. . . Aniwa en haar man noemden zich toch christenen? Ze kwamen toch altijd in de kerk en offerden niet meer aan de oude ju-ju? Zat dan alles zo

aan de buitenkant, dat het bijgeloof, als het erop aankwam, toch overheerste? De zuster voelde nu de verstikkende warmte weer en haar dodelijke vermoeidheid. Ze had het gevoel, alsof ze zweefde, toen ze opstond en met de baby de hut uitliep. „Ik zal voor jullie bidden”, zei ze zacht, „of de Heere jullie nog eens echte christenen wil maken.”

Thuisgekomen deed ze dat. Slapen kon ze toch niet. In de kamer ernaast hilde de baby met kleine klaaggeluidjes. Ze had het kind wat verdunde melk gegeven, maar het had alles weer uitgespuwd. Het was zo klein en zwak. . . Ze dacht aan het vreselijk moeilijke werk hier. Was dan alles tevergeefs? Een ploegen op rotsen? Maar. . . ze moesten doorgaan, God zou toch Zelf voor de wasdom zorgen. Want Zijn Woord zou toch niet ledig tot Hem wederkeren? Met die vertroostende gedachte sliep ze toch eindelijk in.

De volgende morgen werd ze al vroeg gewekt door één van de helpers, die kwam zeggen, dat. . . de man van Aniwa er was. Hij moest haar dringend spreken. Nog nooit had de zuster zich zo snel aangekleed. Gespannen keek ze de man aan, die verlegen met zijn handen op de rug naar de grond keek.

„Zuster, mag ik het kindje meenemen naar Aniwa?” Zuster Horsting kon niets zeggen. „Ja, ziet u. . .” de man keek even op, schuifelde met zijn voeten. „U zei dat gisteren. . . dat u de Heere zou vragen. . . ons echte christenen te maken. . . Maar ons hart wil steeds verkeerd, zuster. . . Dan denken we weer aan de ju-ju. . . en dan vergeten we de Heere. . .” Lang sprak de zuster nog met de man. Na een eenvoudig gebed liet ze hem gaan. Het kindje hield hij

heel voorzichtig in zijn grote handen. Het ging nu goed met de kleine. Het kind dronk en groeide en sliep en lachte.

En wat was er een blijdschap, toen Aniwa en haar man een jaar later een gezond kindje kregen! Nu kon de hele dorpsgemeenschap zien: de God van de christenen is machtiger dan de ju-ju!

EEN GESPREK MET MALOE

„Maloe, kom eens hier bij me zitten, ik zou eens wat met je willen praten. Of heb je het erg druk?”

„Nee, tuan. Ik ben klaar. Ik heb mijn moeder geholpen.”

„Wat heb je gedaan, Maloe?” „We hebben sago geklopt met nog een paar vrouwen.”

„Het was wel warm zeker?” „Ja, de zon stond al hoog.”

„Zo, Maloe. Volgende week begint de school. Kom je dan ook?” „Eh. . . ik weet het nog niet, tuan. Dat moet ik eerst aan mijn vader vragen.”

„Is Borengo je echte vader, Maloe?” „Eh. . . waarom vraagt u dat, tuan?”

„Ik merk en ik hoor wel eens wat, Maloe.” „Ik. . . ik mag er eigenlijk niet over praten.”

„Weet iedereen het in het dorp?” „Ja. . . dat wel.”

„Dan mag ik het toch ook wel weten? Ik hoor nu toch ook bij jullie dorp?” „Ja. . . dat is zo. Ja. . . Ik kom uit een ander dorp, tuan. Maar dat dorp bestaat niet meer.”

„Hoe komt dat?” „De mannen van dit dorp hebben ons oude dorp aangevallen. O, dat was zo erg, tuan. Het is al heel lang geleden en ik was nog klein, maar die nacht zal ik nooit meer vergeten. En onze mannen verloren het toen. . .”

„En waar zijn ze toen heen gevlucht, Maloe?” „Ge-

vlucht? Och, tuan, niemand kon vluchten. De kinderen werden bij elkaar gezet, die zouden ze meenemen. Daar was ik ook bij. En de anderen. . . o tuan. . . mijn eigen vader en moeder. . . niemand is er over gebleven. U weet toch, hoe vreselijk het hier toen overall was? Iedere stam probeerde zoveel mogelijk koppen te krijgen om sterker te worden en om meer aanzien te krijgen; de lichamen aten ze dan op. Het was altijd oorlog en altijd waren we bang.”

„Waar zijn die andere kinderen gebleven, Maloe?”

„We kregen hier allemaal een nieuwe vader en moeder. U kent ze wel: Marina, Bodjo, Kroetsoko en nog meer, die komen allemaal uit ons oude dorp.”

„Zijn alle kinderen uit je oude dorp hier nog?”

„Nee, maar. . . nee, dat kan ik niet vertellen, dat is zo erg.”

„Doe het toch maar, Maloe, probeer het maar.”

„Toen we hier pas waren, werden we uitgezocht. En Sina, met het manke been en Nipso, die altijd ziek was en nog een paar kinderen, die wat hadden. . . O, tuan! Die werden toen weggebracht. . .”

„En toen?” „Later heb ik gehoord, dat ze aan een boom werden vastgebonden. De grote jongens moesten toen oefenen. Ze moesten al vroeg een mens leren pijnlijk. . .”

„Wat is dat erg, Maloe. Ontzettend. . . ontzettend, wat is toch de mens. . .”

„Het was vreselijk, tuan. Als ik een jongen was geweest. . . Maar wat kon een meisje doen? Ik moest mijn mond houden, want anders hadden ze mij ook gepijld. En Nipso, och, het was toch zo'n goede jongen. Altijd was hij even vriendelijk. Ik heb er de eerste

tijd niet van kunnen slapen, tuan. Later werd het wel weer minder, maar ik zal het toch nooit vergeten. Langzaam wen je ook wel in je nieuwe dorp. Je weet, dat je toch nooit meer terug kunt. En gelukkig gebeuren die dingen nu niet meer. Maar als u niet was gekomen, tuan, dan hadden we nog altijd in angst geleefd. Dan zouden er nog sneltochten worden gehouden en er zou nog steeds worden gevochten. We zouden niet hebben geweten, dat de Heere verbiedt andere mensen te doden, dat het een grote zonde is.”

„Eerst wilde niemand naar me luisteren, Maloe. Weet je dat nog?” „O ja. En weet u, dat ze u ook een keer hebben willen pijlen? Maar ze waren bang, dat die grote vogel dan zou komen om hen te straffen.”

„Ja, ik heb er later iets van gehoord. Maar goed, dat ik het toen niet heb geweten. Gelukkig is het langzamerhand anders geworden. De duivel moet het toch verliezen, Maloe. Kom je ook graag bidden in de kerk?” „O ja, tuan. Ik voel hier van binnen, dat het waar is, wat u zegt. Daarom ben ik zo blij, dat u hier naar toe bent gekomen om ons te vertellen, dat we met al die zonden de Heere zo'n verdriet doen. Het is alles veel beter geworden in het dorp. Al dat oorlog voeren, o, ik vond het vreselijk.”

„Maar je weet toch, Maloe, dat het niet genoeg is om alleen met oorlog voeren op te houden, hè?” „Ja tuan, ik weet, dat we allemaal een nieuw hart nodig hebben.”

„Vraag je daar veel om, Maloe?” „Altijd tuan. Ik zou de Heere zo graag leren kennen.”

„Kom dan maar veel in de kerk, Maloe. Ik zal ook

aan Borengo vragen, of je naar school mag. Daar hoor je nog meer uit het Boek van de Heere. Afgesproken?"
„Ja tuan. Fijn tuan.”

„Dag Maloe, ik ga nu naar een paar zieken toe.”
„Dag tuan

ZELFS EEN TOVENAAR. . .

In de huiskamer van de zendeling zaten ze bij elkaar: de zendeling en zijn vrouw, zuster Hannie en enkele inlandse jongens en meisjes, die ook op de kleine zendingspost werkten. Er was een gedrukte stemming. Eén van de jongens had net verteld, dat Nambi, een jonge vrouw en haar pasgeboren kindje gedood waren. En waarom? Omdat het kindje niet eerst met het hoofd was geboren. . .

Haar man was wezenloos van verdriet. Toch had hij zich niet verzet. De geesten eisten dit immers? Dat had Tokula, de tovenaar, ze toch altijd verteld?

O, die Tokula! Met alle macht werkte hij de zending tegen om zichzelf te handhaven. Mensenlevens waren zelfs niet belangrijk. Hoeveel vergiftigingsgevallen door inheemse medicijnen hadden ze nu al niet meegemaakt?

De zendeling streek zich met een vermoeid gebaar over de ogen. „Ik weet het niet meer,” liet hij zich even in zijn moedeloosheid gaan. „We bereiken niets op zo’n manier. Die Tokula breekt al ons werk weer af. Welke vooruitgang hebben we nu geboekt?”

Het bleef even stil. Toen zei een van de jongens plotseling wat verlegen: „De Heere kan toch ook een tovenaar bekeren?” De zendeling keek op. „Je hebt gelijk, David. De Heere kan alles. Laten we Hem

erom vragen." Vurig smeekte hij God om uitkomst, of Hij het werk van de duivel wilde afbreken.

Een paar dagen later zei zijn vrouw tegen hem: „Weet je, dat de jongens en meisjes na de avondsluïting allemaal nog eens bij elkaar komen en samen vragen, of de Heere Tokula wil bekeren?" De zending keek verrast op. Ontroerd zagen ze elkaar aan. Maar de dagen verstreken en er gebeurde niets.

Na twee weken vroeg de zending aan zijn vrouw: „Komen de jongens en meisjes nog steeds bij elkaar?" „Ja, nog steeds". antwoordde zijn vrouw. De zending keek een beetje beschaamd voor zich uit. Er ging veel in hem om

Het was twee dagen later. Zuster Hannie kwam net terug uit het dorp van ziekenbezoek. Ze bracht de zending verslag uit over het één en ander. „Hé!" zei ze ineens en ze keek uit het raam. „Wie komt daar aan? Dat lijkt Tokula wel!"

Het was Tokula. De oude tovenaer liep hard. Hij struikelde bijna over de drempel van het zendingshuis. Met grote verschrikte ogen keek hij verwilderd naar de zending. Zijn gezicht was nat van tranen. Hij wilde wat zeggen, maar hij kon het niet.

De zending gaf hem een stoel en een glas water. „Drink maar eens wat, Tokula", zei hij hartelijk. Wat zag die man eruit! Wat zou er zijn?

„Ik heb het verloren!" barstte de oude man toen los. „Ik heb het verloren! U hebt van de Heere verteld en ik voelde hier van binnen, dat het waar was, wat u zei. Maar ik wilde het niet geloven, want ik was altijd de machtige tovenaer geweest. O, en ik heb u

met alle macht tegengewerkt. Ik wilde niet luisteren naar die stem. Ik bleef de mensen bedriegen. Het is mijn schuld, dat Mambi en al die anderen gedood zijn. Ik wou het niet opgeven. Maar nu kan ik niet meer”, de stem brak. Hij kon bijna niet verder. Bevend stak hij een vinger naar boven. „Hij . . . heeft gewonnen. En o, . . . wat moet ik? . . . Zoveel slechte dingen. . . zoveel bloed. . .” De oude tovenaar huilde als een kind. Hij kon niet meer praten. Met verwondering hadden ze geluisterd. Er werd niets gezegd. Hier werkte de Heere.

Toen de oude man wat bedaarde, mocht de zending hem met een van ontroering trillende stem wijzen op Hem, Die nu voor zulke grote zondaars is gekomen. Tokula dronk de woorden in.

Toen de oude tovenaar weer naar het dorp was gegaan, ging de zending het aan de jongens en meisjes vertellen. „Jullie gebed is verhoord”, zei hij, „laten we nu samen de Heere voor dit wonder danken.”

Tokula sloeg geen enkele kerkdienst over. En hij gebruikte het ontzag, dat de dorpingen nog steeds voor hem hadden, nu, om de mensen naar de kerk te jagen.

EEN KLEIN VOORVAL

In gedachten liep de zendeling door het bos. Het groen omringde hem van alle kanten. Met moeite baande hij zich soms een weg door de wirwar van takken en lianen. De paadjes, die dichtbij het dorp liepen, waren nog het best begaanbaar. Plotseling hoorde hij kinderstemmen. Voorzichtig liep hij verder in de richting van het geluid. Hij wilde liever niet, dat ze van hem zouden schrikken. Vooral met de kinderen probeerde hij de laatste tijd nogal eens contact te krijgen. Hij hoopte, dat hij hun vertrouwen zou kunnen winnen; dat zou al een hele grote stap in de goede richting zijn. Hoe graag zou hij hen die grote angst willen besparen, die hun ouders dag en nacht achtervolgde. Die angsten voor allerlei boze geesten, die je overal en altijd kwaad konden doen. Hij voelde wel, dat hij dat zelf nooit zou kunnen. Maar er was één ding, dat hem altijd troostte: de satan was een overwonnen vijand. De Heere was machtig te geven, wat hij niet kon.

Nu zag hij de kinderen: een jongen en een meisje. Ze stonden bij een grote boom. Nieuwsgierig keek hij, wat ze aan het doen waren. Aan de voet van de boom lagen een paar knollen. Meteen begreep hij, waar ze mee bezig waren: ze offerden de bosgeest. Een groot medelijden kwam er in zijn hart. Hij liep naar ze toe. De kinderen schrokken en maakten eerst een bewe-

ging, alsof ze hard weg wilden lopen. De zendeling stelde ze al gauw gerust. „Waarom offeren jullie de bosgeest?” vroeg hij vriendelijk. Ze keken hem verlegen aan.

„Ons varken is weggelopen”, zei de jongen verdrietig. „We hebben het geplaagd en toen liep het weg”, vulde het meisje aan. „En nu moeten we het zelf weer opzoeken”, zei de jongen weer. „Maar we kunnen het nergens vinden. We zoeken al zó lang.” Het meisje keek een beetje triest om zich heen.

„Offeren jullie daarom de bosgeest?” De twee zwarte kroeskopjes knikten heftig. „Ja, we hebben een paar lekkere knollen uitgegraven en die geven we nu aan de bosgeest. Nu zullen we het varken vast wel gauw vinden.” De zendeling keek in de twee kinder-gezichtjes, die hem nu vol vertrouwen aanzagen. „Komen jullie eens naast me zitten”, zei hij, „dan zal ik jullie iets vertellen.”

Zo kinderlijk en eenvoudig mogelijk probeerde hij ze uit te leggen, dat de bosgeest en ook al die andere geesten, toch echt niets konden. Hij zag de gezichtjes betrekken. De donkere ogen keken even hulpeloos naar de paar knollen, die ze zo zorgvuldig daar bij die boom hadden neergelegd. „Maar er is wel Iemand, Die jullie helpen kan”, vervolgde de zendeling. „O ja?” De ogen lichtten op. Hij vertelde de kinderen van de Heere, Die ook hen gemaakt had en aan Wie ze alles mochten vragen. „En nu zullen we de Heere vragen, of Hij ons helpen wil om jullie varken terug te vinden.” De kinderen zaten met grote ogen naar die vreemde witte man te kijken, toen hij de Heere bad, of Hij hen wilde helpen.

„Kom maar. Gaan jullie mee?” De zending herinnerde zich nu, dat hij een eind terug wat geknor had gehoord. Zou het beest daar ergens rondlopen? Hij zou die kant eerst maar eens uitgaan. De jongen en het meisje liepen achter hem aan. Ze kwamen nu in een dichtbegroeid gedeelte. De zending keek zoekend rond. Van die kant was hij gekomen. Om die modderpoel was hij heengelopen.

Plotseling hoorde hij weer een zacht geknor. Ze moesten meer naar links. En ja hoor! Achter laag struikgewas zagen ze ineens het varken aan de andere kant van de modderpoel rondwroeten. De kinderen vlogen op het dier af en knuffelden het. Dat het beest onder de modder zat, kon ze blijkbaar niets schelen.

Toen de eerste blijdschap wat over was, begonnen ze op het varken te mopperen. „Stout beest, waarom ben je zo ver weggelopen? Dat mag je niet meer doen hoor!” De zending stond er glimlachend bij. „Nemen jullie het maar gauw mee naar huis. En het varken niet meer plagen hoor! Anders loopt het weer weg!” Hij ging nu zelf ook snel naar huis en dacht nog even over het gebeurde na.

Een vrij onbetekenend voorval. . . Maar de Heere zou ook dit nog kunnen gebruiken om het Evangelie ingang te doen vinden!

SOEBOTO'S KERSTFEEST

„Nee, in het afgelopen jaar is ons werk toch niet helemaal tevergeefs geweest,” zei zendeling Stroom tegen zijn vrouw. „Wat een zegen, dat de Heere hier nog heeft willen werken!” Hij keek door de deuropening van de hut naar buiten, waar de zon uitbundig stralend scheen over grauwe hutten en helder getint groen. „En nu is het morgen alweer Kerstfeest,” zei hij peinzend. „De tijd gaat snel.”

Zijn vrouw knikte. „Komt Soeboto morgen ook nog? Heb je al met hem gepraat?” De zendeling knikte. Zijn gezicht versomberde. Soeboto was één van de eersten geweest, die het heidendom de rug hadden toegekeerd. Wat was zijn leven veranderd! Van een geducht koppensneller werd hij een bekwaam jager. Aan de goden offeren deed hij niet meer. Aan de dansfeesten kon hij niet meer meedoen. En wat luisterde hij naar de eenvoudige prediking! Maar toch. . . alles had hij nog niet los kunnen laten: in zijn hut hingen nog steeds de gesnelde koppen en in een hoek stond ook nog het kleine, geïmproviseerde, nu ongebruikte altaar. . .

Hoe vaak had de zendeling hem al gevraagd die waardeloze dingen te verbranden? Ook gisteren weer, toen hij nog met hem gesproken had. Maar Soeboto durfde niet. Zijn ogen keken de zendeling dan angstig

aan en zou gauw mogelijk probeerde hij weg te komen.

„Soeboto,” had hij gisteren tegen hem gezegd, „nu vieren we over twee dagen het feest van de geboorte van Toean Jezus. Je hebt al vaak gezegd, dat je Hem wilt dienen en liefhebben en er is gelukkig al veel veranderd in je leven. Maar er is één ding, wat nog beslist niet goed is: er is nog zoveel van je oude godsdienst in je hut. Hoe kun je nu straks dat grote feest meevieren, als in je hut dingen blijven staan, waarmee je de Heere verdriet doet? Je kunt je hart niet in tweeën delen: de Heere wat en de oude goden wat. Toean Jezus wil je héle hart.” Soeboto had hem angstig aangekeken en. . . was weggelopen. „Soeboto durft nog steeds niet,” zei hij zuchtend tegen zijn vrouw. „Ik ben benieuwd, of hij morgen komt.”

Het was eerste Kerstdag. In het kleine kerkje vertelde zendeling Stroom zo eenvoudig mogelijk het Kerstevangelie. Er waren meer mensen, dan hij had durven hopen. En. . . Soeboto was ook gekomen! In een donker hoekje zat hij in elkaar gedoken te luisteren. De donkere gezichten keken de witte man vol aandacht aan. Hij schilderde de armoedige omstandigheden, waarin de Heere Jezus geboren werd. Hij, de Zoon van God, in een beestenstal. Zóveel deed Hij voor Zijn Kerk! Dringend stelde de zendeling de vraag: Had Toean Jezus dan geen recht op ons hele hart? Was Hij het dan niet waard om Hem te dienen met alles wat we hadden? Was het niet vreselijk Hem verdriet te doen door de afgoden te dienen?

De zendeling keek naar die ineengedoken figuur

in die donkere hoek. Hij vertelde van die grote onbegrijpelijke liefde, dat Gods Zoon voor slechte mensen naar de aarde kwam, om hen met Zijn bloed te kopen. Er kwam beweging in die stille figuur. Hij sprong overeind, zo plotseling, dat de zendeling er nog van schrok. Soeboto!

„Toean!” zei hij met trillende stem, „het moet verbrand worden.” De mensen keken verbaasd naar hun dorpsgenoot, maar de zendeling begreep hem. „Dat moet je dan straks meteen maar doen, Soeboto.” Even was het stil. „Dat durf ik niet, toean,” klonk het toen angstig. Even voelde de zendeling iets als teleurstelling „Zal ik het dan maar doen?” vroeg hij toen. De man knikte blij en ging weer zitten.

Kort vertelde de zendeling wat Soeboto en hij na de kerkdienst zouden gaan doen. En wat hij verwacht en gehoopt had, gebeurde: na afloop van de dienst ging iedereen mee. Bij de hut van Soeboto vormden ze een grote kring. In doodse stilte bracht de zendeling de zwartgerookte schedels en het kleine altaar naar buiten. Hij legde er wat takken bij en stak het hele geval aan. Naast zich hoorde hij een diepe zucht: Soeboto keek hem dankbaar aan. „O, toean, ik ben toch zo blij” zuchtte hij opgelucht.

Plotseling waren er nog meer mensen, die het voorbeeld van Soeboto wilden volgen. Maar. . . de toean moest dan zelf alles uit de hutten halen. De zendeling liep blij en onvermoeibaar heen en weer. Hoe meer hij in het vuur kon gooien, hoe liever het hem was. Er omheen stonden de dorpelingen. En ze merkten opge-

**lucht, dat het toch waar was, wat de witte man hun
altijd had verteld: de geesten van de gestorvenen na-
men geen wraak!**

EEN HEEL KLEIN BEGIN

„Zo Mukani, nu mag je weer naar huis. Een paar mannen zullen je een eind de rivier oproeien tot de eerste stroomversnelling. Dan is het niet ver meer naar jullie dorp hè? En zul je dan thuis veel vertellen over alles wat je hier hebt gezien en gehoord?”

Mukani keek de witte dokter aan. Heftig knikte hij met zijn donkere hoofd. Nou en of! Hij had veel te vertellen! Wat was er toch een wonder met hem gebeurd. Hij had een vreselijke pijn in zijn buik gehad. O, wat had die boze geest hem gemeen gebeten! Hij had het uitgild. „Breng me toch naar de witte dokter,” had hij gesmeekt, toen alle offers niets hielpen. Het werd zelfs erger.

Ten einde raad had zijn oudste broer hem een eind de rivier af geroeid. Vlak bij het dorp, waar de nieuwe witte dokter was komen wonen, zette hij Mukani aan de oever af. Zelf durfde hij niet mee te gaan. Er werden zoveel vreemde dingen over die witte dokter verteld! Doodziek was de jongen naar het dorp gestrompeld en was daar in elkaar gezakt. Toen hij kreunend van pijn bij kwam, lag hij op een hoge tafel. De witte dokter stond bij hem.

Toen was het wonder gebeurd: een hele lange tijd had Mukani geslapen. Daarna was hij wakker geworden en. . . de boze geest in zijn buik was verdwenen! Daarover raakte hij niet uitgepraat. Nu was hij weer

helemaal beter en mocht hij naar huis. Dicht bij zijn dorp zetten de mannen Mukani af. De jongen zwaaide hen na en liep opgewekt het laatste stuk door de groene wildernis. Wat zouden ze thuis opkijken!

Het hele dorp liep uit, toen ze hoorden, dat Mukani

terug was. Ze wilden hem allemaal zien. Wat zag hij er goed uit! Had hij zoveel te eten gekregen bij de witte mensen? „Heerlijk,” vertelde Mukani, „de witte mensen hebben zoveel.” De vader en moeder van Mukani stonden trots naast hem. Ze hadden niet meer gedacht, dat hun jongen terug zou komen. Hij was zo vreselijk ziek geweest

Nu ging Mukani vertellen: „Toen mijn ziel na een lange, lange reis weer in mijn lichaam terug kwam, zat de boze geest niet meer in mijn buik. De witte dokter had hem eruit gehaald. Toch moest ik nog een poosje blijven, want helemaal beter was ik nog niet. Ik denk, dat de witte dokter bang was, dat die boze geest weer terug zou komen. In al die tijd heb ik heel veel wonderlijke dingen gezien.” Mukani hield even op en wiegde zijn hoofd heen en weer. „Heel veel vreemde dingen,” zei hij nog eens op een geheimzinnige toon

„Wat dan, Mukani? Wat dan?” drongen de dorpe-lingen aan. „De witte mensen hoeven geen water te halen. Ze draaien aan een glimmend ding en ze laten er koud of warm water uit stromen. Als ze licht willen hebben, draaien ze weer ergens anders aan. Dan wordt het nog lichter, dan wanneer wij allemaal een fakkel zouden aansteken. Vuur maken is erg moeilijk, dat weten jullie. Onze voorvaderen hebben dit geheim van de goden gekregen. Maar de witte mensen hebben het vuur in een klein doosje zitten. Met een heel klein stokje kunnen ze het eruit halen. En weten jullie, dat de witte mensen kunnen vliegen?” Mukani keek de kring eens rond. „Nee Mukani, dat geloven we niet! Dat heb je je vast wijs laten maken!”

Mukani lachte maar eens. „Ik heb zelf gezien, dat ze in een grote vogel kruipen, waarmee ze kunnen gaan vliegen. Die vogel bromt heel hard, alsof hij erg boos is. Hij drinkt hele vieze. . . ja, dat weet ik niet meer hoor, hoe dat heet. Een paar jongens hadden wat batatten onder zijn neus gelegd, maar die lustte hij niet.” De dorpelingen wiegden het hoofd heen en weer van verbazing. Nee maar, zoiets hadden ze nog nooit gehoord! „Heb je veel moeten betalen aan de witte dokter, Mukani?” „Niets.” „Niets?” „Nee, niemand hoeft er iets te betalen.” „Waarom zouden die witte mensen dat dan allemaal doen Mukani? Waarom zijn ze dan in dat dorp gaan wonen?”

Mukani kreeg nu een paar diepe rimpels in zijn voorhoofd. Ja, dat moest hij ook vertellen, had de witte dokter gezegd. Maar dat was wel moeilijk hoor. „Omdat,” zei hij, terwijl hij diep nadacht, „omdat wij allemaal een ziek hart hebben. Dat zei de witte dokter. Een grote Geest heeft hem hier naar toe gestuurd en nu moet hij ons vertellen, dat we allemaal een nieuw hart nodig hebben. Ja, zo was het. Dat heeft hij gezegd.” „Een nieuw hart?” herhaalden een paar bevreemd. „Hoe kan dat nou?” „Ja, dat weet ik niet allemaal hoor. Jullie moeten er zelf maar eens naar toe gaan, dan kunnen jullie dat ook allemaal horen. Vraag dan, of hij een keer hier komt, dan kan hij het aan ons allemaal vertellen.”

De dorpelingen hadden de hele dag nog stof om over te praten. Ja, ze wilden ook al die vreemde dingen wel eens zien. En wie weet, kwam die machtige witte dokter ook nog wel eens in hun dorp!

TOCH KERSTFEEST VOOR JALNA

„De toean vertelt een mooi verhaal en dan zingt hij heel mooi bij het muziek-ding,” de jongen knikte heftig bij alles wat hij zei. „En weet je nog,” zei een kameraadje opgewonden, „dat we lekkers kregen? Een groot stuk suikerriet en allemaal heerlijke gekleurde balletjes uit het land van de witte toean. Toen we weggingen kregen we allemaal een boek met mooie platen. En als we op school kwamen, zei de toean, dan leerden we ook lezen wat er onder stond.”

Een kleine groep donkere, druk gebarende jongens stond rond Jalna, de zoon van het dorpshef. Ze vertelden hem al dat heerlijke van het Kerstfeest bij de toean. Vorig jaar waren ze voor het eerst geweest. Jalna mocht toen niet. Het dorpshef was onder de invloed van de medicijnman, een bittere vijand van het zendingswerk. „Vertel nou maar aan je vader, wat wij allemaal kregen, dan mag je echt wel,” moedigde een vriendje Jalna aan. Maar Jalna schudde verdrietig zijn zwarte krullebol. Hij wist wel beter!

Een paar dagen later liep het dorpshef angstig naar de oude medicijnman. Jalna was ziek! Ernstig ziek! Zijn Jalna, die hem straks moest opvolgen! De beide mannen haastten zich terug naar de hut, waar Jalna kreunend op zijn matje lag. De medicijnman rookte de hut uit om de boze geesten te verjagen,

smeerde de jongen met klei in, rolde hem om en om en mompelde bezweringen. De vader keek angstig toe. Nu zou zijn zoon wel beter worden! Maar Jalna werd niet beter. Het werd steeds erger. De medicijnman stond machteloos. „Het is de wil van de geesten,” zei hij.

Toen, op een donkere avond, sloop het dorps hoofd ten einde raad naar het huis van de witte toean en smeekte hem om te komen. Maar de medicijnman mocht niets merken! De zendeling ging dadelijk mee en onderzocht de jongen. „Hij moet direkt mee naar de kliniek,” zei hij ernstig. „Er zit iets in zijn buik, wat er dadelijk uit moet, anders zal uw zoon sterven.” Het dorps hoofd aarzelde. Dan zou de medicijnman het morgen te weten komen! Maar de angst om zijn jongen was groter dan de vrees voor de oude medicijnman en hij stemde toe. Voorzichtig droegen de witte en de zwarte man de jongen op zijn matje naar de kliniek.

Toen Jalna na de operatie voor het eerst zijn ogen opendeed, wist hij niet, wat er allemaal gebeurd was. Maar de verpleegster vertelde het hem en langzaam drong het tot hem door, dat hij in het huis van de witte toean was. Maar dan. . . zijn donkere ogen begonnen te glinsteren. „Wanneer is het grote feest?” vroeg hij haastig. „Over twee dagen”, zei de zuster. „Mag ik daar dan ook naar toe?” hunkerde hij. „Misschien wel”, zei de zuster. „Wil je dat zo graag?” Jalna knikte. „Nou en of!”

En zo gebeurde het dat in het kleine kerkje een bed werd gezet, waarin Jalna lag. Zo kon hij toch het

Kerstfeest meemaken! Zijn vriendjes zaten allemaal om hem heen. Ze luisterden naar het zo oude, maar voor hen zo nieuwe verhaal van de geboorte van de Heere Jezus.

Als hij nu straks op school kwam, had de zendeling Jalna beloofd, zou hij hem leren lezen. En als hij lezen kon, zou hij van de toean een Boek krijgen, waarin heel veel stond over de Heere Jezus. Daarin zou hij ook kunnen lezen wie de echte Grote Geest was. Niet al die boze geesten, waarmee de medicijnman hen zo bang maakte. Zou hij naar school mogen? 't Mocht vast wel, want vader schold nu niet meer op de toean. Hij was zelfs in de kerk!

Jalna keek naar hem. Hij zat tussen de andere mannen van het dorp. „Als u mij echt bedanken wilt”, had de zendeling tegen het dorps hoofd gezegd, toen hij met tranen in de ogen een varken kwam brengen, „dan moet u naar het Kerstfeest komen. Daar zal ik u vertellen, Wie uw zoontje beter heeft gemaakt en Wie u daarvoor danken moet.” En de man was gekomen, ondanks de bedreigingen van een woedende medicijnman, ondanks de verbaasde gezichten van zijn dorpsgenoten.

Zo vierde Jalna toch Kerstfeest. . . samen met zijn vader!